

Lasse Lehtinen kantapöydässä 10.4.2018

Aikansa verkostunein mies

Näin luonnehti Lasse Lehtinen Väinö Tanneria Kettujen kantapöydässä Kiltakellarin kabinetin täyttävälle kiinnostuneelle kettujoukolle (50 henkeä).

Lasse Lehtinen joka itse lienee Suomen oloissa parhaita kaikki 'olennaiset' henkilöt tuntevia, tuottelias monipuolinen kirjailija, filosofian tohtori ym työskenteli nuoruudessaan ennen eduskuntaan nousemistaan pari vuotta TV-utisissa, antoi kollegoilleen elävän sekä sanallisen että visuaalisen kuvauksen Tannerin persoonasta ja toiminnasta.

Alustaja rajasi esityksensä Tannerin maailmansotien väliseen aikaan, jolloin tämä vaikutti Suomen talouselämässä ja politiikassa moninaisin tavoin.

Tiedämme Tannerin pitkäaikaisen työn Elannon johdossa, mutta Lehtinen oli ynnännyt kaikki hänen tehtävänsä eri yrityksissä, järjestöissä sekä poliittisena vaikuttajana ja lopputuloksena Tanner oli Lehtisen mukaan aikansa vaikutusvaltaisin suomalainen (Tanner oli SDP:n puheenjohtaja 1918-1926 ja 1957-1963, Suomen pääministeri 1926-1927 ja ministerinä useissa hallituksissa 1937-1944 mm pääministerinä ja ulkoministerinä, neljä kertaa presidenttiehdokkaana ym). Osuuskauppamiehenä hän toimi myös kansainvälisesti, jolloin viiden kielen hallinnasta oli hyötyä. Hänellä oli liikemiesvaistoa tuoden mm myymäläautot ensimmäisenä maahamme. Kauppamiehenä hän piti Elannon puolia: sisällissodassa hän 'muonitti' punaisia, mutta pysytteli sotatoimista taustalla ja myöhemmin ministerinä vaikutti siihen että Elannosta tuli armeijan 'hovihankkija', vitsaili Lehtinen.

Hän kuvasi Tanneria pragmaattiseksi henkilöksi joka mielellään tarttui sihteerin tehtäviin, jotka myöhemmin yhtä halukkaasti vaihtuivat puheenjohtajan päätösvaltaan. Vuosien saatossa Tanner tutustui kaikkiin merkittävässä asemassa oleviin suomalaisiin puoluerajat ylittäen mm Risto Rytin kanssa hänellä oli vuosikymmeniä kestänyt luottamuksellinen kumppanuus.

Lasse Lehtinen kertoi olleensa kiinnostunut Tannerin henkilöstä ja toiminnasta jo pitkään (hän toimii Väinö Tanner säätiön hallituksen puheenjohtajana). Elämäkerran kirjoittaminen sai uutta sytykettä, kun kolmannen polven Tannerin perillinen halusi lahjoittaa isovanhempiansa jäämistöä Työväen arkistoon.

Näin kuva Tannerista tarkentui ja syventyi: vain 160-senttinen Väinö harrasti innokkaasti kehonrakennusta luoden itselleen vankkumattoman peruskunnan. Erikoisuutena Lehtinen mainitsi hänen soittaneen okarinaa joka on ikivanha aasialainen soitin jossa yhdistyvät kukkopillin ja huilun ominaisuudet.

Vuonna 1909 Väinö Tanner muodosti 'osuusunnan' Linda Anttilan kanssa. Liitto virallistettiin kymmenen vuotta myöhemmin kun Suomen laki salli siviilivihkimisen. Liittoa siunattiin kahdeksalla lapsella. Tanner osti 20-luvun alussa ison Sorkin tilan Vihdistä, mutta tilanhoito oli pääosin vaimon vastuulla. Silti aviomies jakoi vaimolleen seikkaperäisiä käytännön ohjeita menehtymisensä varalta kirjeessään Tukholmasta, jossa Tannerille tehtiin peräsuolisyövän leikkaus. Elinaikaa ensimmäisille avannepotilaalle annettiin korkeintaan

kolme vuotta, mutta sitkeä voimailija eli vielä kolmekymmentä vuotta, johon sisältyi kaksi vuotta vankilassa sotasyällisyydestä tuomittuna.

Eloisaa kerrontaansa Lehtinen täydensi kuvallisella annilla jossa näimme mm ainutlaatuista liikkuvaa kuvaa valkoisten voitonparaatista Helsingissä toukokuussa 1918.

Kysymyksiä olisi sadellut kiinnostavan esityksen jälkeen, mutta alustajan oli kiirehdittävä Pohjanmaan junaan. Ehkä kuulivat Seinäjoella jotain samanlaista?

Armoitettu jutunkertoja herätti hauskoilla täkyillään tämän tästä yleisössä naurunremahduksia. Luulenpa että moni paikallaolija haluaa täydentää Tanner-tietämystään syventymällä Lehtisen 800-sivuisen Tannerin elämäkertäänkin.

Teksti Eila Lyytikäinen

Kuvat Antero Takala